

Управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
Рада молодих науковців
Наукове товариство студентів «Академія»

МАТЕРІАЛИ

V Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

**«Національна освіта в стратегіях
соціокультурного вибору:
теорія, методологія, практика»**

11 листопада 2021 року

Луцьк, 2021

Національна освіта в стратегіях соціокультурного вибору: теорія, методологія, практика: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю (присвяченої 30-й річниці Незалежності України), 11 листопада 2021 року / уклад. С. Марчук, І. Ковальчук. Луцьк: КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, 2021. 482 с.

У збірнику матеріалів конференції узагальнено результати теоретико-практичних розвідок науковців, педагогів-практиків, молодих учених, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти. Наукові роботи авторів присвячені основним тематичним напрямкам конференції: суспільствознавчій, мовній та іншомовній освіті, медіа освіті, дитинознавству та школознавству, мистецтвознавчій та інклюзивній освіті, сучасним оздоровчо-рекреаційним технологіям, професійній освіті.

Видання орієнтоване на фахівців у галузі педагогіки, психології, професійної освіти.

Статті подано в авторській редакції (збережено стилістику, орфографію та мову). Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

Друкується за рішенням Вченої ради КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради (протокол № 4 від 24.11.2021)

Рецензенти:

доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки Херсонської державної морської академії
Альона ЛЕЩЕНКО

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
Світлана ВДОВИЧ

Редакційна колегія:

Петро БОЙЧУК, кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, ректор КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Тетяна БОРТНЮК, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Наталія ІВАНОВА, доктор філософських наук, доцент, декан факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Марія КОЗИГОРА, викладач кафедри педагогіки та психології, куратор наукового товариства студентів «Академія» КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Ірина КОВАЛЬЧУК, кандидат філософських наук, доцент, начальник навчально-методичного відділу КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Сергій МАРЧУК, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки та психології КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Ольга ФАСТ, кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Аліна ЦИПЛЮК, кандидат педагогічних наук, голова Ради молодих науковців КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

ЗМІСТ

Секція 1. СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧА ОСВІТА

Dvoininova Olena, Ковальчук Ірина	ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	15
Solukcu Aykut, Ковальчук Ірина	МЕЧЕТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ В ІСЛАМСЬКІЙ КУЛЬТУРІ	18
Ковальчук Анастасія	МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ. <i>Науковий керівник Т. Бортнюк</i>	21
Ковальчук Ірина, Куліш Вікторія	МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ: ОСНОВНІ ВІХИ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧЕНОГО І ПОЛІТИКА	26
Наумчук Ольга	ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ «ІСТОРІЯ: УКРАЇНА І СВІТ»	29
Чуй Катерина, Касянчук Вікторія	ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ Й ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЕМИ ЛЕОНІДА МОСЕНДЗА «ВОЛИНСЬКИЙ РІК»	32
Яремко Роман, Пех Анастасія	ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ	37

Секція 2. МОВНА ТА ІНШОМОВНА ОСВІТА

Britchenko Igor	PROFESSIONAL COMPETENCE OF MODERN TEACHING: THEORETICAL ASPECT	41
Douglas O'Brien	METHOD OF PROJECT IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES	43
Krupa Kazimierz	PROJECT METHOD IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	46
Lis Stanisław, Корчук Борис	JĘZYK POLSKI I JEGO EWOLUCJA	49
Litkovych Yuliia	CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING (CLIL): NEW PERSPECTIVES	51
Nikolaieva Iryna, Denysova Svitlana, Boiko Tamara	PROFESSIONAL TRAINING OF THE MODERN TEACHER: PROBLEMS AND GUIDELINES	53
Nikolaieva Kateryna	INJURY PREVENTION DURING GYMNASTICS. <i>Supervisor I. Nikolaieva</i>	56
Piątek Monika	EFFECTIVE TEACHING METHODS FOR THE CLASSROOM	59
Stetsiuk Anhelina	DEVELOPING COGNITIVE ACTIVITY WITH THE HELP OF TPR METHOD IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH IN PRIMARY	61

Отже, поема Л. Мосендза «Волинський рік» містить необхідний ідейно-тематичний потенціал для патріотичного виховання молоді, прищеплення інтересу до історії рідного краю та видатних краян.

Список використаних джерел

1. Донцов Д. Націоналізм. 3-тє вид. Лондон, 1966. URL: <http://dar-svoboda.org/wp-content/uploads/2013/04/Dmytro-Doncov.-Nacionalizm..pdf>. (дата звернення: 02.11.2021).
2. Ільницький М. Від «Молодої Музи» до «Празької школи». Львів: Інститут Українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Львівський обласний науково-методичний інститут освіти, 1995. 318 с.
3. Кривчикова О. В. «Національний міф» та його трансформація в українській еміграційній поезії (на прикладі «празької школи»): автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.01 / Кривчикова Оксана Вікторівна; Нац. акад. наук України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. Київ, 2002. 20 с.
4. Літературознавча енциклопедія: У 2-х т. / Ред-упорядник Ю. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2008.
5. Мосендз Л. Волинський рік: Поема. Мюнхен: Українська трибуна, 1948. 80 с.
6. Неврлий М. Празька українська поетична школа. *Слово і Час*. 2011. № 12. С. 3–11.

Роман Яремко,
викладач кафедри практичної психології та педагогіки
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна,
Анастасія Пех,
студентка спеціальності 053 психологія,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Ключові слова: професійне самовизначення, професійне становлення, адаптація, самоактуалізація, термінальні цінності, соціалізація.

Сучасний старшокласник гостро потребує професійної кваліфікованої допомоги у побудові власної освітньої і майбутньої професійної траєкторії. Її слід створювати ще під час навчання у школі. Професійне самовизначення особистості розпочинається із вибору своєї майбутньої професійної діяльності, навчального закладу, життєвої перспективи. Зазвичай юнаки та дівчата мріють про професію через її зовнішню привабливість, наприклад, за рівнем зарплатні, іміджу установи, престижності професії, за прикладом батьків, друзів тощо. При цьому ігнорують, недооцінюють власні особистісні якості.

У старших класах зростає потреба школярів у профорієнтаційній підготовці, з'являється бажання випробувати себе в новій суспільній ролі, прагнення готуватися до життя та праці, розвивати у себе якості, необхідні в майбутньому для фахової діяльності. Старшокласники вже чітко усвідомлюють, що тільки високий професіоналізм може гарантувати значні

досягнення в різних сферах трудової діяльності та конкурентоздатність на ринку праці.

Зміст профорієнтаційної роботи в сучасній старшій школі повинен забезпечувати самостійне формування юнаками і дівчатами ставлення до себе як майбутнього фахівця та до професійного середовища, в якому норми, правила і приписи задають соціально-професійні стандарти діяльності людини-професіонала. А шкільний педагог та психолог цілеспрямовано проектують такий розвиток і, за допомогою засобів професійної орієнтації, керують становленням і розвитком у старшокласників образу «Я-майбутній професіонал» як домінуючого конструкту їх професійного майбутнього. Зауважимо, що професійне самовизначення особистості в ранньому юнацькому віці відбувається в умовах суттєвих змін у діяльності і оточенні людини та супроводжується значними зрушеннями в її самосвідомості, формуванням нових аспектів образу «Я». Чим точніше буде здійснено процес самовизначення, тим з більшою вірогідністю суспільство одержить гарного спеціаліста-професіонала [3].

В сучасній психології самовизначення особистості розуміється як активне визначення людиною свого місця у системі суспільних відношень. В цьому зв'язку важливо розглядати особистісне і професійне самовизначення під час вибору старшокласників життєвого шляху. Особистісне самовизначення являю собою вибір життєвої позиції, визначення перспектив у діяльності та сімейних плануваннях, а також перехід від однозначної ролі (учня) до соціально диференційованим ролям. Від того як здійсниться особистісне самовизначення залежить і професійне. Для того щоб зрозуміти що таке професійне самовизначення, необхідно розкрити термін професія в різних аспектах [6].

Під терміном «професія» розуміється рід трудової діяльності, що вимагає визначеної підготовки і є звичайно джерелом матеріального забезпечення існування людини. Професія також характеризується як система знань, умінь і навичок, властивій визначеній людині [4]. Виникнення професійного самовизначення охоплює старший шкільний вік, який складається з таких етапів: – первинного вибору професії, для якого характерні малодиференційованні уяви про світ професій, ситуативні представлення про внутрішні ресурси, необхідних для даного роду професій, нестійкість професійних намірів. Цей етап характерний для учнів молодшого шкільного віку, коли ще не виникає питань про зміст професії, умовах роботи.

Іноді на цій стадії затримуються і підлітки;

- професійного самовизначення (старший шкільний вік). На цьому етапі виникають і формуються професійні наміри і первісне орієнтування в різних сферах праці;
- професійне навчання як освоєння обраної професії здійснюється після одержання шкільної освіти;
- професійна адаптація характеризується формуванням індивідуального стилю діяльності і включенням у систему виробничих і соціальних відносин;
- самореалізація в праці (частковим або повна) пов'язана з виконанням або невиконанням тих чекань, що пов'язані з професійною працею.

Традиційно загальна схема опису професії має на увазі чотири аспекти:

- соціально-економічний (коротка історія професії, її психологія професійної освіти, роль у системі народного господарства, зведення про підготовку кадрів, перспективах просування, заробітній платі, престижності професії);
- виробничо-технічний (дані про технологічний процес, об'єкт, знаряддя праці, робітнику місці, формах організації праці);
- санітарно-гігієнічний (інформація про кліматичні умови, характер висвітлення й інших санітарних факторів, режимі і ритмі праці, медичних протипоказаннях);
- психофізичний (вимоги професії до особливостей психічних процесів і властивостям особистості).

У психологічній літературі існують різноманітні підходи до визначення психологічних факторів ухвалення рішення про вибір професії. Ряд дослідників дотримують точки зору на вибір професії як на вибір діяльності. Професійне самовизначення розглядається при цьому як процес розвитку суб'єкта праці. У контексті розуміння професії як вибору діяльності поширена також точка зору, що основною детермінантою правильного вибору є професійний інтерес або професійна спрямованість. Ряд авторів дотримують погляду на вибір професії як на окремий випадок соціального самовизначення, тобто вибір професії – соціально задане явище, обумовлене насамперед соціальними характеристиками професії [2; 4; 5; 8]. Найбільш продуктивним є підхід до вибору професії як одному з найважливіших подій у цілісному житті людини. Вибір професії пов'язаний з минулим досвідом особистості, а процес професійного самовизначення простирається далеко в майбутнє, беручи участь у формуванні загального образу «Я» людини, визначаючи плин його життя. Розглядаючи вибір професії як систему суб'єкт-об'єктних відносин, необхідно зупинитися на характеристиці як самого об'єкта вибору професії – того, що вибирають, так і суб'єкта, що вибирає.

Отже, професійне самовизначення розглядається як процес, що охоплює весь період професійної діяльності особистості: від виникнення професійних намірів до виходу з трудової діяльності. Він пронизує весь життєвий шлях людини. Піком цього процесу, переломним моментом у житті є акт вибору професії. За часом він звичайно збігається з закінченням школи і тісно пов'язаний з попередніми етапами професійного самовизначення. З огляду на аналіз психологічної літератури, дана проблематика потребує глибокого теоретико-експериментального дослідження.

Список використаних джерел

1. Божович Л. И. Проблемы формирования личности / под ред. Д. И. Фельдштейна. Москва: Институт практической психологии, Воронеж: НПО «МООЭЖ», 1995. 352с.
2. Захарова А.В. Психологічне навчання старшокласників. Москва, 1976.
3. Клибанівська Т. М. Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології. 15 с.
4. Климов Е. А. Пути в профессионализм. Психологический взгляд. Уч. пособие. Москва: Московский психолого-социальный институт: ФЛИНТА, 2003.

5. Крегжде С. П. Совместная деятельность педагогических институтов и общеобразовательных школ по подготовке учащихся к выбору профессии учителя. Вологда, 1980. С. 35.
6. Решетова З. Л. Психологічні основи професійного навчання. Москва.: Изд-во МГУ, 1985.
7. Шадриков В. Д. Проблемы системогенеза профессиональной деятельности / [Отв. ред. К. А. Абульханова-Славская]. Москва: Наука, 1982. 185 с.
8. Ярошенко В. В. Школа и профессиональное самоопределение учащихся.. Особливості професійного самовизначення учнів. *Психолог*. 2011.-№14-15.